

VAS "Latvijas Jūras administrācija" Jūrnieku reģistrs
Adrese: Katrīnas iela 2a, Rīga LV-1045, Latvija. Tālr.: +371 67099419. E-pasts: jr@lja.lv.

APSTIPRINU:

VAS „Latvijas Jūras administrācija”
Jūrnieku reģistra vadītājs

 J. Spridzāns
2016. gada 16.

Mācību kursu standartprogramma

„Kuģa aizsardzības virsnieks” (Versija Nr.1)

**(Minimālās prasības mācību kursa programmas noformēšanai,
saturam un īstenošanai)**

Izstrādāts saskaņā ar Ministru kabineta 2015. gada 15. decembra noteikumiem Nr.710
„Noteikumi par jūrnieku profesionālās sagatavošanas programmu sertificēšanu un
uzraudzību”.

RĪGA
2016

Saturs

	Lappuse
Ievads.....	3
I. Programmas mērķis.....	3
II. Plānotie rezultāti	3
III. Programmas apguves kvalitātes novērtēšana	4
IV. Apmācāmo uzņemšanas noteikumi	5
V. Mācību grupas ierobežojumi	5
VI. Mācību plāns	5
VII. Prasības mācībspēku kvalifikācijai	7
VIII. Infrastruktūra	8
Mācību telpas (T).....	8
Laboratorijas (LAB)	8
IX. Tehniskais nodrošinājums	8
Mācību iekārtas un aprīkojums (A)	8
X. Informatīvais nodrošinājums	8
Metodiskie mācību līdzekļi (M)	8
Mācību literatūra (L).....	8
Papildu literatūra (P).....	8
Uzskates līdzekļi (U)	8
Video un audio materiāli (V)	9
Digitālie mācību līdzekļi un resursi (D)	9
IMO izdevumi (IMO)	9
Izdales materiāli (IM)	9
XI. Pielikums	9
1. Mācību procesa grafiks	9
2. Programmas instruktoru saraksts	10
3. Programmas vērtētāju saraksts.....	10
4. Prasmju apliecība	11
5. Detalizētais mācību plāns	13
6. Noslēguma pārbaudījuma dokumentācija.....	13

Ievads

Mācību kursa „Kuģa aizsardzības virsnieks” standartprogramma ir izstrādāta atbilstoši STCW kodeksa A-VI/5 standartam, ņemot vērā STCW konvencijas 2010. gada grozījumus un IMO paraugkurasa 3.19 prasības/rekomendācijas.

I. Programmas mērķis

Nodrošināt zināšanas un prasmes attiecībā uz kuģa aizsardzību nepieciešamo kompetenču ieguvei, lai apmācāmais spētu:

1. Nodrošināt un uzraudzīt kuģa aizsardzības plāna izpildi;
2. Izvērtēt drošības riskus, apdraudējumu un jūtīgas jomas;
3. Veikt regulāras pārbaudes uz kuģa, lai pārliecinātos, ka atbilstošie aizsardzības pasākumi ir ieviesti un tiek pildīti;
4. Nodrošināt aizsardzības aprīkojuma un sistēmu pienācīgu izmantošanu, testēšanu un kalibrēšanu;
5. Veicināt aizsardzības aspektus un piesardzību.

II. Plānotie rezultāti

Apgūstot programmu, apmācāmajam:

1. Jābūt izpratnei par starptautisko jūrniecības aizsardzības politiku un valstu, kompāniju un personu atbildību, tostarp par jomām, kas var attiekties uz pirātismu un bruņotu laupīšanu;
2. Jābūt izpratnei par kuģa aizsardzības plāna nozīmi un elementiem, kas to veido, saistītām procedūrām un ierakstu uzglabāšanu, tostarp tādu, kas var attiekties uz pirātismu un bruņotu laupīšanu;
3. Jābūt izpratnei par procedūrām, kādas tiek pielietotas, īstenojot kuģa aizsardzības plānu un ziņošanu par aizsardzības incidentiem;
4. Jābūt izpratnei par aizsardzības līmeņiem un no tiem izrietošajiem aizsardzības pasākumiem un procedūrām uz kuģa un ostā;
5. Jābūt izpratnei par prasībām un procedūrām iekšējo auditu veikšanā, pārbaudēm notikuma vietā, aizsardzības pasākumu vadību un uzraudzību, kā noteikts kuģa aizsardzības plānā;
6. Jābūt izpratnei par ziņošanas prasībām un procedūrām kompānijas aizsardzības virsniekam, par konstatētajiem trūkumiem un neatbilstībām iekšējā audita, periodiskā pārskata un aizsardzības pārbaužu laikā;
7. Jābūt izpratnei par kuģa aizsardzības plāna pilnveides procedūrām un metodēm;
8. Jābūt izpratnei par ar aizsardzību saistītiem rīcības plāniem un rīcības procedūrām, drošības apdraudējuma vai pārkāpumu gadījumos, tostarp prasībām kuģis - osta mijiedarbības kritisko operāciju nodrošināšanai, kā arī iekļaujot elementus, kādi var tikt attiecināmi uz pirātismu un bruņotu laupīšanu;
9. Jāprot pielietot kuģošanas aizsardzībā pielietojamos terminus un definīcijas, tostarp tādus, kas attiecināti uz pirātismu un bruņotu laupīšanu;
10. Jābūt izpratnei par risku novērtēšanu un novērtēšanas instrumentiem;

11. Jābūt izpratnei par risku novērtēšanas dokumentāciju, tostarp aizsardzības deklarāciju;
12. Jābūt izpratnei par metodēm, kādas pielieto, lai apietu aizsardzības pasākumus, tostarp tādām, kādas pielieto pirātismā un bruņotā laupīšanā;
13. Jābūt izpratnei kā atpazīt aizdomīgas personas, nediskriminējot tās;
14. Jābūt izpratnei kā atpazīt ieročus, bīstamas vielas un ierīces, kā arī apzināties, kādas sekas tās var radīt;
15. Jābūt izpratnei par pūļa vadības un tā kontroles metodēm;
16. Jābūt izpratnei par informācijas apstrādi, kas saistīta ar aizsardzību;
17. Jābūt izpratnei par pārmeklēšanas veikšanu un koordinēšanu;
18. Jābūt priekšstatam (demonstrēt) par metodēm, kādas pielieto personu fiziskai pārmeklēšanai un neaizskarošai apskatei;
19. Jābūt izpratnei par ierobežotas pieejamības zonu noteikšanas un uzraudzības prasībām;
20. Jābūt izpratnei par kuģa piekļuves vietas un pieejamībai ierobežotu zonu kontrolēšanu;
21. Jābūt izpratnei par kuģa klāja un tā apkārtējās teritorijas efektīvām monitoringa metodēm;
22. Jābūt izpratnei par kuģa kravas un krājumu apstrādes aizsardzības aspektiem, saistībā ar cita kuģa apkalpi un ostas aizsardzības virsniekiem/pārstāvjiem;
23. Jābūt izpratnei par metodēm personu un piederošu mantu kontrolēšanu tiem uzkāpjot, nokāpjot no kuģa, kā arī atrodoties uz kuģa klāja;
24. Jābūt izpratnei par dažāda veida aizsardzības aprīkojumu un sistēmām, to ierobežojumiem, kā arī tādu aprīkojumu, sistēmām, kas var tikt izmantotas pirātisma un bruņotas laupīšanas gadījumos;
25. Jābūt izpratnei par kuģa aizsardzības trauksmju sistēmu lietošanas kārtību, instrukcijām un ieteikumiem;
26. Jābūt izpratnei par metodēm, kādas pielieto uz kuģa esošu aizsardzības aprīkojuma un sistēmu testēšanai, kalibrēšanai un ekspluatācijai;
27. Jābūt izpratnei par prasībām attiecībā uz apmācībām, mācību trauksmēm un uzdevumiem, kā to nosaka atbilstošās konvencijas, kodeksi un IMO cirkulāri, tostarp, kas attiecas uz pret-pirātismu un pret-bruņotu laupīšanu;
28. Jābūt izpratnei par metodēm, kādas paaugstina drošības apziņu un piesardzību uz kuģa;
29. Jābūt izpratnei par metodēm, lai novērtētu mācību trauksmju un uzdevumu efektivitāti uz kuģa;

III. Programmas apguves kvalitātes novērtēšana

Par programmas mērķa sasniegšanu liecina apmācāmā:

1. Teorētisko nodarbību 90 % apmeklējums;
2. Praktisko nodarbību 100% apmeklējums;
3. Pozitīvais vērtējums nosléguma pārbaudījumos.

Ja mācību iestāde izmanto testu kā pārbaudes veidu, tad savā teorētisko zināšanu nosléguma pārbaudījumā jāiekļauj ne mazāk kā 30 jautājumi vienā variantā. Lai nosléguma testu uzskatītu par nokārtotu, apmācāmajam jāiegūst 70% pozitīvs vērtējums.

Par praktisko uzdevumu izpildi liecina pozitīvs novērtējums atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.

Gadījumā, ja apmācāmā persona noslēguma pārbaudījumā ir saņēmusi negatīvu novērtējumu, tad tai tiek dota iespēja atkārtoti kārtot to. Ja arī otro reizi noslēguma pārbaudījums netiek nokārtots, persona apgūst mācību kursu programmu atkārtoti.

Pēc sekmīgas programmas apguves mācību iestāde apmācāmajai personai izsniedz prasmju apliecību (COP).

IV. Apmācāmo uzņemšanas noteikumi

Prasības uzņemšanai programmā:

- ✓ Kuģa virsnieka profesionālā kvalifikācija;
- ✓ Apstiprināts darba stāžs jūrā nemazāks kā 12 mēneši.

V. Mācību grupas ierobežojumi

Maksimālais apmācāmo skaits vienā grupā teorētiskajām nodarbībām ir 24 personas. Komplektējot mācību grupu praktiskajām nodarbībām, ir jāņem vērā pieejamā materiāli – tehnisko līdzekļu bāze.

VI. Mācību plāns

N. p.k.	Tēmas	Stundu skaits ¹		
		Teorija	Praktiskās nodarbības	Kopā
1.	Iepazīšanās ar programmu	0.5		0.5
2.	Jūrniecības aizsardzības politika	1.0		1.0
2.1.	Saistošās starptautiskās konvencijas, kodeksi un rekomendācijas			
2.2.	Saistošie nacionālie tiesību akti			
2.3.	Definīcijas			
2.4.	Juridiskās sekas aizsardzības personāla darbības vai bezdarbības gadījumā			
2.5.	Ierobežotas pieejamības informācijas apstrāde			
3.	Atbildība par aizsardzību	1.5		1.5

1

Piezīmes:

Mācību stundu skaits ir norādīts akadēmiskajās stundās (40 minūtes)

Mācību iestāde, sastādot mācību plānu, sadala norādīto minimālo mācību stundu skaitu attiecīgajos priekšmetos un nosaka teorētisko un praktisko mācību stundu skaitu.

Ieteicamais maksimālais stundu skaits dienā – 11 akadēmiskās stundas

VAS „Latvijas Jūras administrācija” Jūrnieku reģistrs
Mācību kursu standartprogramma „Kuģa aizsardzības virsnieks”
(Versija Nr.1)

3.1.	Dalībvalstis			
3.2.	Atzītās aizsardzības organizācijas			
3.3.	Kompānija			
3.4.	Kuģis			
3.5.	Osta			
3.6.	Kuģa aizsardzības virsnieks			
3.7.	Kompānijas aizsardzības virsnieks			
3.8.	Ostas aizsardzības virsnieks			
3.9.	Kuģa apkalpes locekļi ar aizsardzības funkcijām			
3.10.	Ostas personāls ar aizsardzības funkcijām			
3.11.	Cits personāls			
4.	Kuģa aizsardzības novērtēšana	1.5		1.5
4.1.	Risku noteikšanas metodoloģija			
4.2.	Novērtēšanas līdzekļi			
4.3.	Aizsardzības pārbaudes notikuma vietā			
4.4.	Aizsardzības novērtēšanas dokumentācija			
5.	Aizsardzības aprīkojums	1.0		1.0
5.1.	Aizsardzības aprīkojums un sistēmas			
5.2.	Aizsardzības aprīkojuma un sistēmu darbības ierobežojumi			
5.3.	Aizsardzības aprīkojuma un sistēmu pārbaudes, kalibrēšana un apkope			
6.	Kuģa aizsardzības plāns	2.0		2.0
6.1.	Plāna nozīme, saturs, īstenošana un informācijas konfidencialitāte			
6.2.	Plāna uzturēšana un pilnveidošana			
7.	Draudu identificēšana, atpazīšana un reaģēšana	2.5	0.5	3.0
7.1.	Ieroču, bīstamu vielu un mehānismu atklāšana un atpazīšana			
7.2.	Personu pārbaūžu un neuzbāzīgas apskašu metodes			
7.3.	Pārbaūžu īstenošana un koordinēšana			
7.4.	Personu, kuras rada drošības apdraudējumu, atpazīšana, nediskriminējot tās			
7.5.	Pielietojamās metodes aizsardzības pasākumu apiešanai			
7.6.	Pūļa vadības un kontroles metodes			
8.	Kuģu aizsardzības pasākumi	1.5		1.5
8.1.	Aizsardzības pasākumi, kādi piemērojami pie dažādiem aizsardzības līmeņiem			
8.2.	Aizsardzības nodrošināšana kuģa un ostas mijiedarbības gadījumā			
8.3.	Aizsardzības deklarācijas pielietojums			
8.4.	Ziņošana par aizsardzības incidentiem			
8.5.	Aizsardzības procedūru īstenošana			
9.	Sagatavotība, mācību trauksmes un apmācība	1.0		1.0

VAS „Latvijas Jūras administrācija” Jūrnieku reģistrs
Mācību kursu standartprogramma „Kuģa aizsardzības virsnieks”
(Versija Nr.1)

9.1.	Rīcības plānošana			
9.2.	Aizsardzības apmācības un uzdevumi			
9.3.	Aizsardzības apmācību un uzdevumu novērtēšana			
10.	Aizsardzības administrēšana	1.0		1.0
10.1.	Dokumentācija un pieraksti			
10.2.	Monitorings un kontrole			
10.3.	Aizsardzības auditi un inspekcijas			
10.4.	Ziņošana par neatbilstībām			
11.	Aizsardzības apmācība	0.5		0.5
11.1.	Apmācības prasības			
10.	Noslēguma pārbaudījums	1.5		1.5
Kopā:		15.5	0.5	16.0

Par programmas īstenošanu atbildīgā(s) persona(s): _____
(paraksts, vārds un uzvārds, amats)

VII. Prasības mācībspēku kvalifikācijai²

Nodarbību veids	Minimālās prasības mācībspēku kvalifikācijai
Teorētiskās nodarbības	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kuģa virsnieks, ar apstiprinātu vismaz 3 gadu praktisko darba stāžu jūrā, kura kompetence atbilst STCW kodeksa A-VI/5 standarta prasībām; ✓ Persona apmācīta saskaņā ar STCW kodeksa A-I/6 sadaļas prasībām un sertificēta VAS "Latvijas Jūras administrācija" Jūrnieku reģistrā, kā instruktors – vērtētājs.
Praktiskās nodarbības	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kuģa virsnieks, ar apstiprinātu vismaz 3 gadu praktisko darba stāžu jūrā, kura kompetence atbilst STCW kodeksa A-VI/5 standarta prasībām; ✓ Persona apmācīta saskaņā ar STCW kodeksa A-I/6 sadaļas prasībām un sertificēta VAS "Latvijas Jūras administrācija" Jūrnieku reģistrā, kā instruktors – vērtētājs.

² Instruktoriem, kuri nodrošina apmācību, izmantojot simulatoru, jābūt apmācītiem un sertificētiem darbam ar attiecīgā tipa simulatoru, kā arī jāpārzina simulatora programmatūra un jāspēj demonstrēt simulatora funkcionālās iespējas atbilstoši STCW kodeksa A-I/12 un B-I/12 iedaļas prasībām.

Atsevišķas teorētiskās un praktiskās nodarbības (tēmas), kas neprasa padziļinātas jūrniecības zināšanas, drīkst pasniegt personas, kuras ir attiecīgi kvalificētas un kompetentas konkrētajā jautājumā bez apstiprināta darba stāža jūrā.

VIII. Infrastruktūra

Mācību telpas (T)

K1. ... (norādīt mācību procesā izmantotās mācību telpas, piem., mācību telpa, vietu skaits 12)

Laboratorijas (LAB)

K1. ... (norādīt mācību procesā izmantotās laboratorijas un vietu skaitu tajās, piem., elektrotehniskā laboratorija, vietu skaits 12)

IX. Tehniskais nodrošinājums

Mācību iekārtas un aprīkojums (A)

A1. (norādīt mācību procesā izmantotās iekārtas un aprīkojumu [nosaukums, skaits], piem., instrumenti, datori, projektori, televizori, trenāžieri u.c.)

Nr.p.k.	Materiāltehniskā aprīkojuma un nodrošinājuma nosaukums	Daudzums
A1.	Telpas teorētiskās daļas īstenošanai	
A2.	Praktiskās daļas īstenošanas nodrošinājums	
A3.	Iekārtas, ierīces un aprīkojums, kuru izmanto apmācības procesā	
....

X. Informatīvais nodrošinājums

Metodiskie mācību līdzekļi (M)

M1. ... (norādīt mācību procesā izmantotos metodiskos līdzekļus [nosaukums, izdevējs, izdošanas gads], piem., IMO paraugkursi, instruktora rokasgrāmatas u.c.)

Mācību literatūra (L)

L1. (norādīt mācību procesā izmantoto mācību literatūru [nosaukums, izdevējs, izdošanas gads], piem., mācību grāmatas, u.c. tām pielīdzināma literatūra)

Papildu literatūra (P)

P1. ... (norādīt mācību procesā izmantoto papildu literatūru [nosaukums, izdevējs, izdošanas gads], piem., iekārtu ražotāju rokasgrāmatas/instrukcijas, uzzīņu literatūra, periodiskie izdevumi u.c.)

Uzskates līdzekļi (U)

U1. ... (norādīt mācību procesā izmantotos uzskates līdzekļus, piem., attēli, plakāti, maketi, modeļi, naturāli mācību objekti u.c.)

Video un audio materiāli (V)

V1. (norādīt mācību procesā izmantotos video un audio materiālus [nosaukums, izdevējs, izdošanas gads])

Digitālie mācību līdzekļi un resursi (D)

D1. (norādīt mācību procesā izmantotos digitālos mācību līdzekļus un resursus, piem., elektroniskie izdevumi, interneta resursi, MS PowerPoint prezentācijas, datorapmācības (CBT) programmatūra u.c.)

IMO izdevumi (IMO)

I1. (norādīt mācību procesā izmantotos IMO izdevumus [nosaukums, izdevējs, izdošanas gads], piem., konvencijas, kodeksi, rokasgrāmatas u.c.)

Izdales materiāli (IM)

IM1. ... (norādīt mācību procesā izmantotos izdales materiālus [nosaukums, skaits], piem., vingrinājumi, shēmas, darba lapas, paraugi u.c.)

XI. Pielikums

1. Mācību procesa grafiks

APSTIPRINU:

Izglītības/mācību iestāde vadītājs vai
cita atbildīgā amatpersona

_____ [V.Uzvārds]

2016. gada ____ . _____

Laiks	1.diena (datums)	2.diena (datums)	3.diena (datums) diena (datums)
09:00- 10:20	1.Mācību tēma; 2.Kursu norises vieta; 3.Instruktorā vārds uzvārds.			
ss:mm- ss:mm				
ss:mm- ss:mm				
ss:mm- ss:mm	Pusdienu pārtraukums	Pusdienu pārtraukums	Pusdienu pārtraukums	Pusdienu pārtraukums
ss:mm- ss:mm				
ss:mm- ss:mm				

2. Programmas instruktoru saraksts

Instruktoru sarakstā tiek iekļautas personas, kuras ir norīkotas par programmas instruktoriem un ir atbildīgas par programmas īstenošanu atbilstoši mācību plānam un grafikam.

	Vārds, Uzvārds	Kvalifikācija (izglītība, kopēja profesionālā darba pieredze)	Pasniedzamās tēmas	Instruktorā- vērtētāja sertifikāta Nr.
1.	Pēteris Peteris	Kapteinis uz kuģiem ar 3000 BT un lielākiem (Latvijas Jūras akadēmija, Kuģu vadītājs - inženieris, 10 gadi)	Tēmas 1-2, 5, 7-8 (viss kurss)	JR-___/___
2.

3. Programmas vērtētāju saraksts

Vērtētāju sarakstā jāiekļauj personas, kuras ir norīkotas par programmas vērtētājiem un ir atbildīgas par konkrētas programmas īstenošanas kvalitāti kopumā, vērtēšanas jautājumu (uzdevumu) izstrādāšanas un vērtēšanas procedūras ievērošanu.

	Vārds, Uzvārds	Kvalifikācija (izglītība, kopējā profesionālā darba pieredze)	Vērtējamās tēmas	Instruktorā- vērtētāja sertifikāta Nr.
1.	Alfrēds Alģis	Kapteinis uz kuģiem ar 3000 BT un lielākiem (Latvijas Jūras akadēmija, Kuģu vadītājs - inženieris, 10 gadi)	3., 4. tēma	JR-___/___
2.

4. Prasmju apliecība

Latvijas Republika
Republic of Latvia

(izglītības iestādes vai mācību centra nosaukums/
name of the educational/training institution)

(juridiskā adrese, tālrunis, e-pasta adrese, tīmekļvietnes adrese/
legal address, phone, e-mail, website address)

Emblēma vai logotips

PRASMJU APLIECĪBA
Kuģa aizsardzības virsnieks

CERTIFICATE OF PROFICIENCY
Ship Security Officer

Nr./No _____

Vārds, uzvārds
Name, surname

Dzimšanas datums
Date of birth (dd.mm.yyyy.)

Izsniegšanas datums
Date of issue (dd.mm.yyyy.)

Derīga līdz
Valid till (dd.mm.yyyy.)

Neierobežoti
Unlimited

Fotogrāfija
Photograph

Dokumenta īpašnieka paraksts
Signature of the holder of the document

Ieraksts par kvalitātes sistēmas sertificēšanu
Record on certification of the quality system

VAS „Latvijas Jūras administrācija” Jūrnieku reģistrs
Mācību kursu standartprogramma „Kuģa aizsardzības virsnieks”
(Versija Nr.1)

Šīs prasmju apliecības Nr. _____ izsniegšana ir saskaņota ar Latvijas Jūras administrāciju un atbilst 1978. gada Starptautiskajā konvencijā par jūrnieku sagatavošanu un diplomēšanu, kā arī sardzes pildīšanu (ar grozījumiem) (STCW konvencija) ietvertajām prasībām.

This Certificate of Proficiency No _____ is issued under the approval of the Maritime Administration of Latvia and provisions of the International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, 1978, as amended (STCW convention).

Prasmju apliecības likumīgais īpašnieks ir apguvis sertificētu mācību kursu programmu un apliecinājis savu kompetenci:

Holder of the Certificate of Proficiency has completed the training course and proved his/her competence:

Mācību kursu programmas nosaukums <i>Title of the Training Programme</i>	STCW konvencijas kodeksa standarts <i>STCW Convention Code Standard</i>
Kuģa aizsardzības virsnieks Ship Security Officer	A-VI/5

Mācību kursu programma ir sertificēta Latvijas Republikas Satiksmes ministrijā.

The training programme has been certified by the Ministry of Transport of the Republic of Latvia.

Pilnvarotais vērtētājs

Authorized assessor

_____ (paraksts/signature)

_____ (vārds, uzvārds/name, surname)

Iestādes vadītājs

Head of the training institution

_____ (paraksts/signature)

_____ (vārds, uzvārds/name, surname)

Zīmoga vieta/Official seal

5. Detalizētais mācību plāns

Tēma, apakštēmas	Pasniegšanas metode	Stundu skaits		Mācību līdzekļi
		Teorija	Prakt.	
1. Tēmas nosaukums				
...				
2.3. Apakštēmas nosaukums:				
2.3.1. Apakštēmas izklāsta punkti;	Videofilma	0,5		[A1],[A2]
2.3.2....	Demonstrācija, Instrukcija, Praktiskais uzdevums		0,5	[A1],[M2]

Par programmas īstenošanu atbildīgā persona:

_____ (paraksts, vārds un uzvārds, amats)

Pielikumā jāpievieno praktisko uzdevumu apraksti.

6. Noslēguma pārbaudījuma dokumentācija

1. Teorētisko jautājumu un atbilžu datubāze (vismaz divi varianti).
2. Praktisko uzdevumu apraksts un vērtēšanas kritēriji (gadījumā, ja noslēguma pārbaudījumā tiek iekļauti praktiskie uzdevumi).